

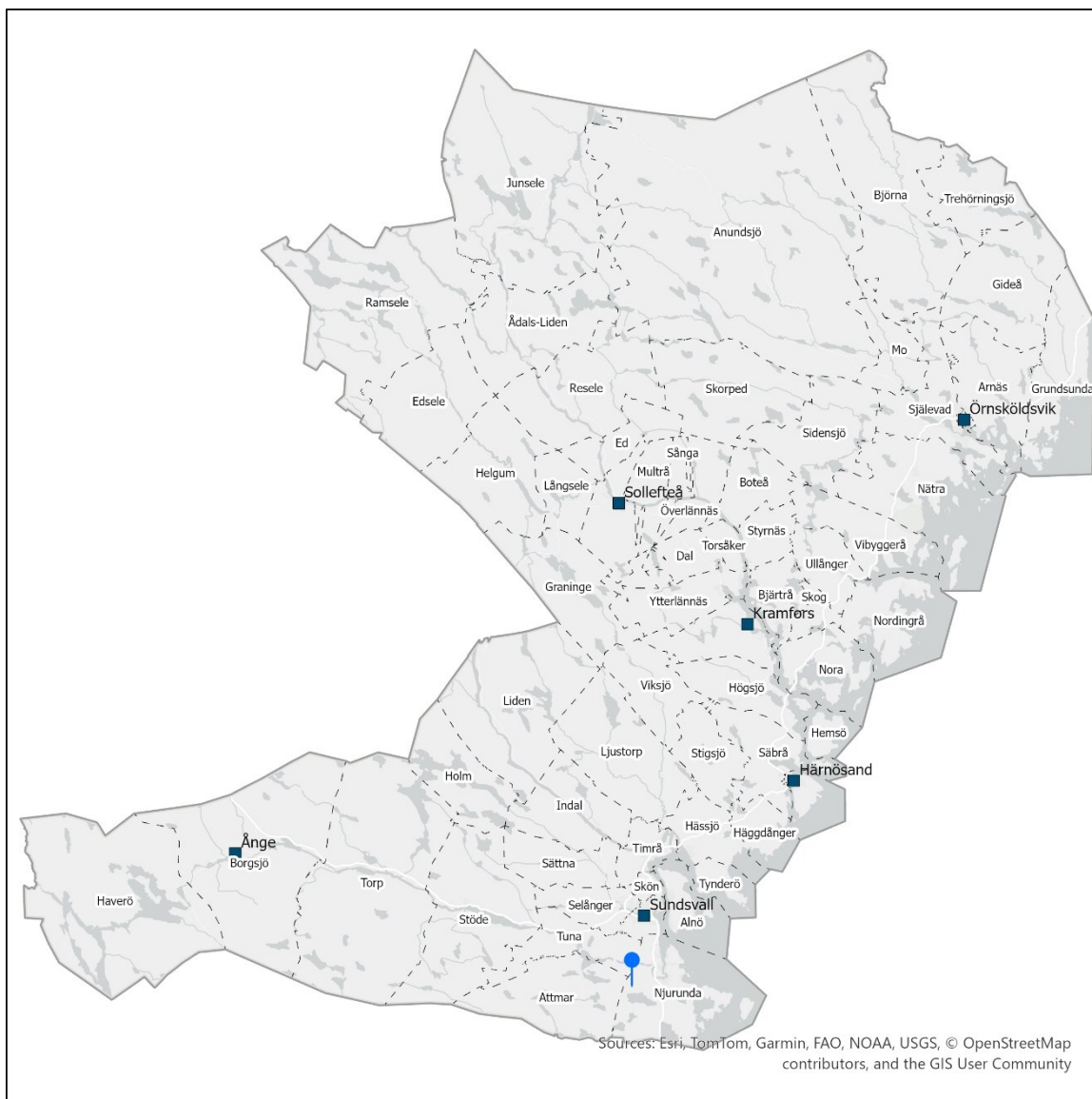
VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning steg 1 och 2 inför bygggnation i Ängom, Sundsvall socken 2026

L1935:2187, L1935:2247, L1935:2822, L2026:3126, Ängom 3:7,
Njurunda socken, Sundsvalls kommun, Medelpad, Västernorrland

Rapport 2026:9
Madeleine Nilsson

Arkeologisk utredning steg 1 och 2 inför byggnation i Ängom, Sundsvall socken 2026

Rapport nr: 2026:9 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Ida Lundberg får hjälp att undersöka spismursröse.

Västernorrlands museum

Murbergsvägen 31

871 50 Harnösand

www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2026 Västernorrlands museum, Harnösand.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090, © Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (KMR)

Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Sammanfattning.....	4
Bakgrund	5
Syfte.....	5
Metod	6
Natur- och fornlämningsmiljö	7
Redovisning av arbetet.....	8
L1935:2187 (lägenhetsbebyggelse).....	9
L1935:2247 och L1935:2822 (gravhögar).....	12
Steg 2-utredning, L2026:3126	13
Rekommendation.....	18
Tekniska och administrativa uppgifter	19
Arkivhandlingar.....	19
Bilaga 1. Fotolista.....	20

Sammanfattning

Med anledning av planerad byggnation av privatperson har Västernorrlands museum genomfört en steg 1- och en steg 2-utredning i Ängom i Njurunda socken. I närheten av de planerade byggnationerna fanns gravhögarna L1935:2247 och L1935:2822 samt den möjliga fornlämningen L1935:2187 (lägenhetsbebyggelse).

Inom L1935:2187 påträffades och dokumenterades en husgrund, ett spismursröse, två jordkällare, en möjlig brunn och ett röjningsröse. Bebyggelselämningarna (som förmodligen hänger ihop) tolkas vara av äldre art och L1935:2187 har således omregistrerats som fornlämning.

De två gravhögarna besiktigades och mättes in på nytt med uppdaterad lägesinformation i KMR.

I den sydöstra delen av utredningsområdet drogs ett sökschakt med grävmaskin varpå en rännliknande anläggning med enstaka delvis brända plankor och två stolphål framkom. Den undersöktes och tolkades som en rest av en mindre brokonstruktion och registrerades som övrig kulturhistorisk lämning L2026:3126.

I övrigt påträffades inga ytterligare okända fornlämningar och Västernorrlands museum rekommenderar inga ytterligare åtgärder.

Bakgrund

Med anledning av planerad byggnation av privatperson har Västernorrlands museum genomfört en steg 1- och en steg 2-utredning inom fastigheten Ängom 3:7 i Njurunda socken. I närheten av de planerade byggnationerna fanns gravhögarna L1935:2247 och L1935:2822 samt den möjliga fornlämningen L1935:2187 (lägenhetsbebyggelse). Knappt 200 meter öster och drygt 100 meter nordost om fastigheten finns ytterligare sju gravhögar. Såväl gravar som ytterligare boplatslämningar förväntades kunna framkomma.

Syfte

Syftet med den arkeologiska steg 1- och 2-utredningen var att utreda status och utbredning för L1935:2187 samt att besiktiga och uppdatera positionen för gravhögarna (L1935:2247 och L1935:2822). Syftet var även att undersöka om okända fornlämningar skulle kunna komma att beröras av de planerade byggnationerna. Utredningens målgrupper var i första hand Länsstyrelsen och markägaren.

Figur 1. Översikt över utredningsområdet.

Metod

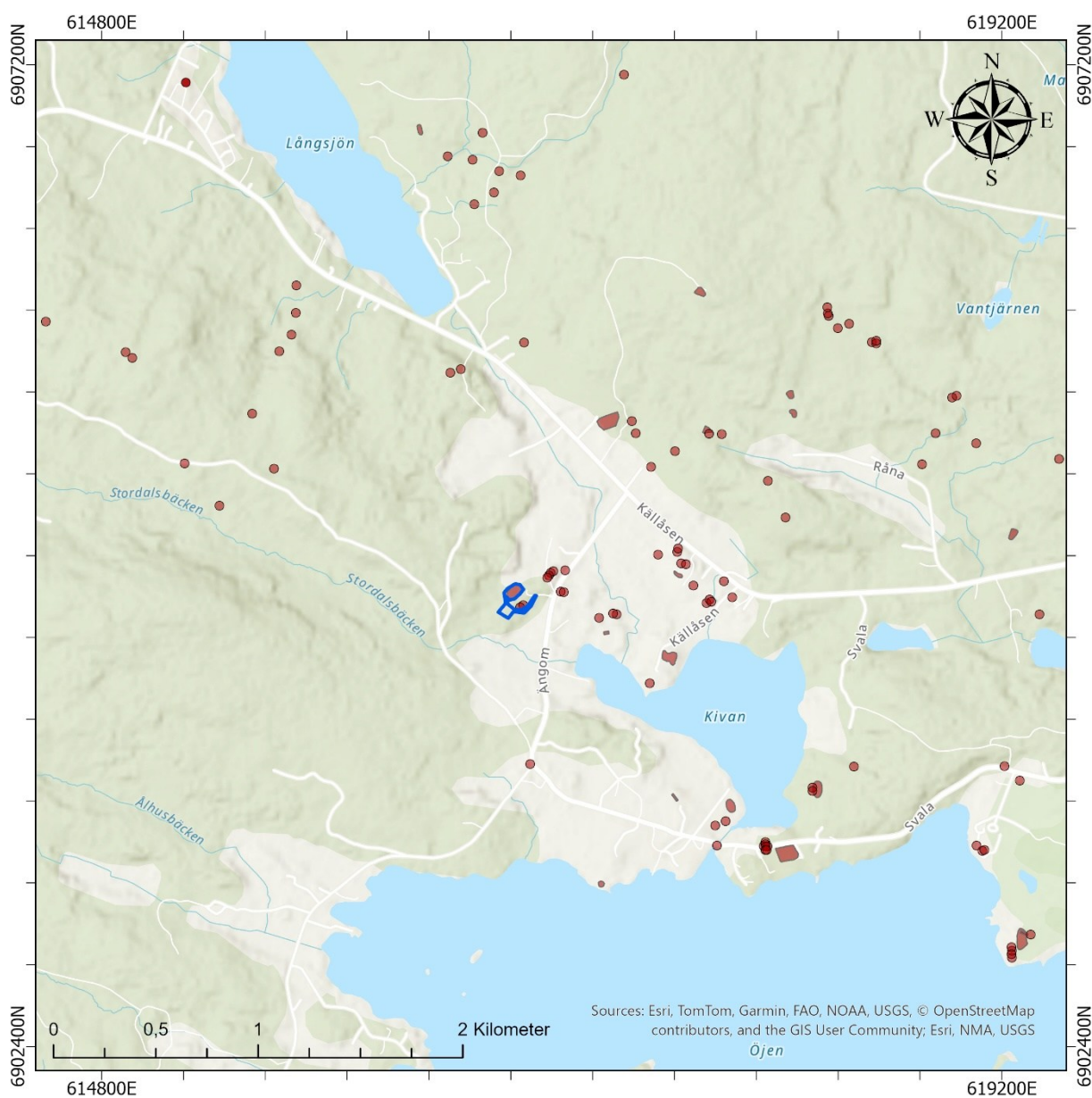
Utredningen inleddes med kart- och arkivstudier. Steg 1-utredningen genomfördes därefter i form av en fältinventering med jordsond. Tidigare registrerade lämningar återbesöktes och deras beskrivningar och inmätningar uppdaterades och ytor lämpliga för steg 2-utredning föreslogs. Vid steg 2-utredningen drogs ett sökschakt med grävmaskin. Efter att torven banats av avsöktes ytan med metalldetektor innan det grävdes ned till orörd nivå. Den anläggning som påträffades undersöktes och dokumenterades med RTK-GPS, beskrevs och fotograferades.

Figur 2. Schaktning i tät skog. Foto från nordost.

Natur- och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget i blandskog med ett dominerande inslag av unga lövträd, på ett höjdparti omkring 50-60 meter över havet och 400 meter nordväst om sjön Kivan. Ytan blev fri från vatten för ungefär 4 600 år sedan och jordarten i området är morän och silt/lera. Utöver de tre lämningar som berörs av utredningen finns ytterligare ett antal gravhögar samt en förhistorisk/medeltida husgrund inom 500 meter i östlig riktning. Utredningsområdet gränsar till de rika fornlämningsbygderna vid riksintresset Kvissle-Nolby-Prästbolet och kring sjön Marmen. I dessa centralbygder finns ett stort antal fornlämningar från framförallt järnålder och även medeltid. Inga arkeologiska undersökningar har dock företagits i utredningsområdets närmaste omgivning.

Figur 3. Översikt över utredningsområdet (blå polygon) samt registrerade lämningar i KMR.

Redovisning av arbetet

Utredningen inleddes med kart- och arkivstudier som dock inte gav något resultat. Steg 1- och 2-utredningen i fält genomfördes den 15 och 16 juni 2026. Vid tillfället var vegetationen mycket lummig med en tät matta av liljekonvalj och mycket lövsly. Det var också stora mängder mygg. Markägaren var mycket behjälplig med att visa var väg och byggnader var planerade att anläggas och den informationen låg till grund för var schaktet i steg 2-utredningen placerades. Därav ligger det något utanför utredningsområdet.

Figur 4. Översikt av de dokumenterade lämningarna, schaktet samt utredningsområdet (blå polygon).

L1935:2187 (lägenhetsbebyggelse)

Sedan tidigare var en husgrund, ett kallmurat fundament, en brunn, en jordkällargrund samt stenröjda ytor registrerade inom den möjliga fornlämningen L1935:2187. De markröjda ytorna kunde inte återfinnas. Stora stenblock var jämnt utspridda över hela ytan. Övriga lämningar påträffades dock samt ytterligare en jordkällargrund och ett röjningsröse. Brunnen var osäker, möjligen rör det sig om en brunn som fyllts igen med sten. Enstaka äldre föremål (järngrytor, stor spik, glas och porslin etc.) påträffades på ytan bland annat intill husgrunden. Det går dock inte att utesluta att detta härrör från den intilliggande gården från 1930-talet. Det kallmurade fundamentet omtolkades till ett spismursröse/del av husgrund. I den östra jordkällaren var rester av en stor stubbe (troligen från ett lövträd) vilket tyder på att det rör sig om en äldre lämning. Den nu intilliggande gården byggdes enligt nuvarande markägare omkring 1920-1930 av hennes fars morföräldrar Johan Gottfrid Sätterberg och hans fru Emma Sätterberg. Sedan dess har gården gått i arv i släkten, men ingen har någonsin hört talas om vilka som bott inom L1935:2187. Sammantaget tyder det på att bebyggelselämningarna (som förmodligen hänger ihop) är av äldre art och L1935:2187 har således omregistrerats som fornlämning. Utifrån de påträffade bebyggelsepåren har fornlämningsytan även minskats något.

Figur 5. Husgrund från sydost.

Figur 6. Jordkällare 1 från sydväst.

Figur 7. Jordkällare 2 från sydväst.

Figur 8. Röjningsröse från sydväst. Röset ligger intill en åkerkant och stenen härrör förmodligen från åkern.

Figur 9. Den möjliga, stenfyllda brunnen från söder.

Figur 10. Spismursröse från väster.

L1935:2247 och L1935:2822 (gravhögar)

De två gravhögarna besiktigades och mättes in på nytt varpå lämnings- och lägesinformationen i KMR kunde uppdateras.

Figur 11. L1935:2822 från nordost.

Figur 12. L1935:2247 från sydväst.

Steg 2-utredning, L2026:3126

Vid steg 1-utredningen kunde konstateras att jordarten i den sydvästliga delen av utredningsområdet (där ett hus skall byggas) utgjordes av storblockig morän och chanserna att här påträffa fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar bedömdes som obefintliga.

Den sydöstra delen av utredningsområdet utgjordes av en långsmal sträcka där en väg skulle anläggas. Endast den norra tredjedelen av denna sträckning var åtkomlig med grävmaskin. Övriga två tredjedelar var placerade i sluttande blockig terräng och det bedömdes inte att några hittills okända fornlämningar skulle kunna komma att påträffas här. I den norra tredjedelen av den planerade vägsträckningen drogs ett sammanhängande schakt om drygt 80 m². Schaktet var 0,3-0,4 meter djupt och bestod under torven av rödgul silt och morän i sydväst och grågul silt i nordost. Inslag av grågula lerfläckar och stenblock.

I en svacka i den södra delen av schaktet påträffades en anläggning bestående av en sotig ränna (2,6x0,6 meter stor) med lagda, delvis brända plankor i norra delen och två runda stolphål (cirka 0,5 meter i diameter) under rännan. Anläggningen undersöktes, dokumenterades och togs bort. Den bedöms inte ha något samband med de närliggande gravarna och är förmodligen förhållandevis sentida. Möjligtvis rör det sig om en del av en mindre brokonstruktion av något slag. Den registrerades som övrig kulturhistorisk lämning L2026:3126.

Figur 13. Utredningsområdets sydvästra del. Foto från nordost.

Figur 14. Sluttning i utredningsområdets sydöstra del (vägsträckningen). Foto från väster.

Figur 15. Sydvästra delen av schaktet. Foto från sydväst.

Figur 16. Nordöstra delen av schaktet. Foto från nordöst.

Figur 17 och 18. Ränna (del av mindre brokonstruktion?) med närbild på plankorna. Foto från sydsydost.

Lämningsbeskrivningar

L1935:2187 Lägenhetsbebyggelse (fornlämning)

Lägenhetsbebyggelse, sentida, inom ett ca 69x45 m (NO-SV) st område, bestående av 2 husgrunder, 1 möjlig brunn, 1 jordkällargrund, 1 möjlig jordkällargrund och 1 röjningsröse.

Husgrund, rektangulär, ca 10x6m st (NV-SO) och 0,4 m h. Bestående av mestadels övertorvad syllsten med enstaka synlig i SV. I V är utrasade stenar 0,3-0,6 m st och i NO 1 spismursröse av övertorvad sten, 3 m diam och 0,4 m h.

Husgrund, rektangulär, 5 m l och 0,3 m h (NV-SO) bestående av övertorvad syllstensrad i NO ca 1,5 m l och 0,2 m h och i SO 4 upplagda stenar, 0,2-0,8 m st. I V delen är 1 spismursröse, kvadratisk, 2 m i diam och 0,45 m h bestående av kallmurad, övertorvad sten 0,3-0,5 m st. En synlig tegelsten och enstaka tegelfragment på toppen.

Möjlig brunn, 2 m i diam och 0,4 m dj. Bestående av 5 stenar, 0,3-0,6 m st. I brunnens mitt är ytterligare stenar 0,4-0,6 m st. 3 m NNO om brunnen är 5 stenar i rad, möjligen en stensträng eller röjd sten.

Jordkällare, rektangulär, 5x6 m st (SV-NO) ingrävd i moränbacke. Väggarna är 1-2 m br, 0,2-1,2 m h av jord och sten 0,3-0,6 m st. Invändigt 0-0,4 m dj. Ingång i SV, ca 3 m br. Från öppningen går liten stig mot SSV ca 10 m l och 1 m br och omgärdad av vall, 3 m br och 0,5 m h. Avtar mot SSV.

Möjlig jordkällare, rektangulär, 3x4 m st (SV-NO) och 0,2-0,4 m dj. Ingrävd i moränbacke. Bestående av delvis övertorvade syllstenar 0,4-0,6 m st. Enstaka tegelfragment inuti. Ingång i SV, ca 2 m br.

Röjningsröse, runt, 3 m i diam och 0,3 m h. Bestående av något övertorvade stenar, 0,2-0,6 m st.

L1935:2822 (fornlämning)

Hög, rund, 6 m i diam och 0,3-0,6 m h bestående av övertorvade stenar, 0,3-0,4 m st. Oregelbunden plundringsgrop, 1,5 m st och 0,6 m dj.

L1935:2247 (fornlämning)

Hög, rund, 8 m i diam och 0,3-0,8 m h bestående av jord och övertorvade stenar, 0,3-0,5 m st. Rektangulär (SV-NO) plundringsgrop i mitten och ut genom den SV kanten, 3x5 m st och 0,2-0,7 m dj.

L2026:3126 (övrig kulturhistorisk lämning)

Övrig brokonstruktion, 2,6x0,6 m st (NV-SO) och 0,6 m dj. Bestående av 1 sotig ränna med delvis brända, lagda fragment plankor i N delen. Under rännan är 2 stolphål ca 0,5 m i diam, ca 0,6 m dj med fyllning av sotig och bränd silt. Ej i trafik.

Rekommendation

Ytan på och närmast kring fornlämningarna kan enligt Västernorrlands museum med fördel röjas på träd och sly så länge ingen markpåverkan sker. Stubbar bör få stå kvar.

Inga okända fornlämningar bedöms beröras av de planerade byggnationerna och Västernorrlands museum rekommenderar inga ytterligare åtgärder.

Figur 19. Fint sällskap i fält.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Västernorrlands museum dnr</i>	2026/58
<i>Länsstyrelsens dnr</i>	6229-2025
<i>Län</i>	Västernorrland
<i>Landskap</i>	Medelpad
<i>Kommun</i>	Sundsvall
<i>Socken</i>	Njurunda
<i>Fastighet</i>	Ängom 3:7
<i>Koordinatsystem</i>	SWEREF 99 TM
<i>Koordinater mittpunkt</i>	
<i>L1935:2187</i>	N 6904617,97 E 616806,59
<i>L1935:2247</i>	N 6904561,13 E 616850
<i>L1935:2822</i>	N 6904559,91 E 616844,92
<i>Höjd över havet</i>	
<i>L1935:2187</i>	53-61 m.ö.h.
<i>L1935:2247</i>	50 m.ö.h.
<i>L1935:2822</i>	50 m.ö.h.
<i>Fältarbetstid</i>	20260615-20260616
<i>Fältpersonal</i>	Madeleine Nilsson och Ida Lundberg
<i>Rapportsammanställning</i>	Madeleine Nilsson
<i>Kartering</i>	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro
<i>Grävmaskinist</i>	Erik Bergman

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum. Ritningar förvaras i Västernorrlands museums topografiska ritningsarkiv.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Bilaga 1. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
1	Jordkällare 1	SV
2	Husgrund	SV
2_1	Husgrund	SV
2_2	Husgrund	SV
2_3	Husgrund	S
3	Spismursröse	V
3_1	Spismursröse	V
3_2	Spismursröse	V
4	Jordkällare 2	SV
4_1	Jordkällare 2	SV
5	Röjningsröse	SV
6	Brunn	S
6_1	Brunn	S
Mobilbilder	Motiv	Sett från
IL 1	Kattsällskap vid inventeringen	
IL 2	Kattsällskap vid inventeringen	
IL 3	Kattsällskap vid inventeringen	
IL 4	Brunn	N
IL 5	Brunn	S
IL 6	Regnig schaktning	SO
IL 7	Schaktning med grävmaskin	NO
IL 8	L1935:3126, närbild på plankor	Lod
IL 9	Sydvästra delen av schaktet	SV
IL 10	Sydvästra delen av schaktet	SV
MN 0	L1935:3126, plan och profil	Lod
MN 1	Sydvästra utredningsområdet	NO
MN 2	Sydvästra utredningsområdet	NO
MN 3	Sydvästra utredningsområdet	S
MN 4	Sydvästra utredningsområdet	NO
MN 5	Sydvästra utredningsområdet	NNO
MN 6	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 7	Sydöstra utredningsområdet	SV
MN 8	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 9	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 10	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 11	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 12	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 13	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 14	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 15	Vegetationen i sydöstra utredningsområdet	NO
MN 16	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 17	Sydöstra utredningsområdet	NO

MN 18	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 19	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 20	Sydöstra utredningsområdet	V
MN 21	Sydöstra utredningsområdet	O
MN 22	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 23	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 24	Sydöstra utredningsområdet	NO
MN 25	Sydöstra utredningsområdet	SV
MN 26	L1935:2822	NO
MN 27	L1935:2247	SV
MN 28	L1935:2247	SV
MN 29	Sydvästra utredningsområdet	
MN 30	Sydvästra utredningsområdet	
MN 31	Kattsällskap	
MN 32	Kattsällskap	
MN 33	Kattsällskap	
MN 34	Kattsällskap	
MN 35	Kattsällskap	
MN 36	Kattsällskap	
MN 37	Kattsällskap	
MN 38	Kattsällskap	
MN 39	Kattsällskap	
MN 40	Kattsällskap	
MN 41	Kattsällskap	
MN 42	Kattsällskap	
MN 43	Kattsällskap	
MN 44	Kattsällskap	
MN 45	Kattsällskap	
MN 46	Kattsällskap	
MN 47	Kattsällskap	
MN 48	Kattsällskap	
MN 49	Kattsällskap	
MN 50	Kattsällskap	
MN 51	Kattsällskap	
MN 52	Kattsällskap	
MN 53	Kattsällskap	
MN 54	Kattsällskap	
MN 55	Kattsällskap	
MN 56	Kattsällskap	
MN 57	Spismursröse	S
MN 58	Lagd sten SO om spismursröse	SO
MN 59	Lagd sten SO om spismursröse	SO
MN 60	Katt igen	
MN 61	Katt igen	
MN 62	Blockig terräng inom nordöstra delen av L1935:2187	S

MN 63	Blockig terräng inom nordöstra delen av L1935:2187	S
MN 64	Blockig terräng inom nordöstra delen av L1935:2187	S
MN 65	Blockig terräng inom nordöstra delen av L1935:2187	SO
MN 66	Sydvästra delen av L1935:2187	NO
MN 67	Vegetationen inom L1935:2187	NO
MN 68	Vegetationen inom L1935:2187	NO
MN 69	Vegetationen inom L1935:2187	NO
MN 70	Vegetationen inom L1935:2187	NO
MN 71	L2026:3126 i plan och profil	SO
MN 72	L2026:3126 i plan och profil	SO
MN 73	L2026:3126 i profil	SO
MN 74	L2026:3126, plankor	SO
MN 75	Den nordöstra delen av schaktet	NO
MN 76	Den nordöstra delen av schaktet	NO
MN 77	Den nordöstra delen av schaktet	NO
MN 78	Den nordöstra delen av schaktet	NO
MN 79	Den nordöstra delen av schaktet	NO

1.jpg

2.jpg

2_1.jpg

2_2.jpg

2_3.jpg

3.jpg

3_1.jpg

3_2.jpg

4.jpg

4_1.jpg

5.jpg

6.jpg

6_1.jpg

IL (1).jpg

IL (2).jpg

IL (3).jpg

IL (4).jpg

IL (5).jpg

IL (6).jpg

IL (7).jpg

IL (8).jpg

IL (9).jpg

IL (10).jpg

MN (0).jpeg

MN (1).jpg

MN (2).jpg

MN (3).jpg

MN (4).jpg

MN (5).jpg

MN (6).jpg

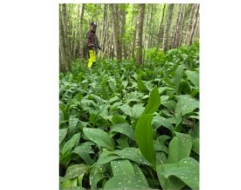
MN (7).jpg

MN (8).jpg

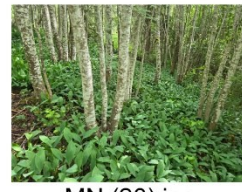
MN (9).jpg

MN (10).jpg

MN (11).jpg

MN (47).jpg

MN (48).jpg

MN (49).jpg

MN (50).jpg

MN (51).jpg

MN (52).jpg

MN (53).jpg

MN (54).jpg

MN (55).jpg

MN (56).jpg

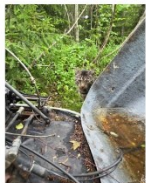
MN (57).jpg

MN (58).jpg

MN (59).jpg

MN (60).jpg

MN (61).jpg

MN (62).jpg

MN (63).jpg

MN (64).jpg

MN (65).jpg

MN (66).jpg

MN (67).jpg

MN (68).jpg

MN (69).jpg

MN (70).jpg

MN (71).jpg

MN (72).jpg

MN (73).jpg

MN (74).jpg

MN (75).jpg

MN (76).jpg

MN (77).jpg

MN (78).jpg

MN (79).jpg